

YENİ YATIRIM TEŞVİK SİSTEMİ VE GETİRDİKLERİ

Küresel ticaretin yeniden şekillendiği, tedarik zincirlerinin bölgesel çeşitliliğe zorlandığı ve teknolojik-yeşil dönüşümün iş modellerini dönüştürdüğü bir dönemde Türkiye, yatırım ortamını 30 Mayıs 2025'te yayımlanan yeni "Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar" (bundan sonra Karar) ile kökten güncelledi.

Bu makalede amacımız yatırımcıların yeni yatırım teşvik sistemini ana hatlarıyla ve önemli konular özelinde kavramasını sağlamak olacaktır.

I. YENİ YATIRIM TEŞVİK SİSTEMİNE GENEL BAKIŞ

Amaç ve Felsefe

Yeni yatırım teşvik sistemi 2012 yılında hayatımıza giren önceki yatırım teşvik sistemini tümüyle ortadan kaldırdı. Az gelişmiş bölgelere ve deprem bölgelerine yönelik uygulana cazibe merkezi programına ise 2026 sonuna kadar fırsat tanıdı ve başvurular devam ediyor. Bununla birlikte yeni yatırım teşvik sistemi orta ve yüksek teknoloji sektörlerde yatırımların ciddi şekilde desteklenmesinin önünü açıyor ve sistemin odak noktalarından birisi olarak dijital dönüşüm ve yeşil dönüşüm yatırımlarına büyük önem atfediyor. Önemli bir konu da eski yatırım teşvik sisteminde sadece 5. ve 6. gelişmişlik bölgelerinde var olan ana destek unsurlarına benzer desteklerin orta ve yüksek teknoloji alanlarında Ankara ve İstanbul gibi gelişmiş bölgelerde de elde edilebilme olanağının bulunması. İlave olarak yeni dönemde bakanlığın ve kalkınma ajanslarının çıkacakları çağrılarla büyük ölçekli yatırımlar için başvuru toplayacak olmaları ve başarılı yatırımlara büyük ölçekli yatırım teşvik sağlayacak olmaları.

■ **AHMET SUNGUR**
MÜSİAD Ankara Yönetim Kurulu Üyesi

Yeni yatırım teşvik sisteminin mimarisi iki ana sütuna oturmaktadır. Bunlar:

Türkiye Yüzyılı Kalkınma Hamlesi

Üç programdan (Teknoloji, Yerel Kalkınma, Stratejik Hamle) oluşur.

Sektörel Teşvik Sistemi

Öncelikli Yatırımlar" ve "Hedef Yatırımlar" alt sistemlerini içerir.

Her teşvik başlığı; bölgesel teşvik tabanına ek olarak gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, vergi indirimi, faiz/kâr payı desteği, makine desteği, yatırım yeri tahsisi, SGK prim destekleri gibi unsurlarla donatılmıştır. Geçtiğimiz dönemden en fazla ayrıışan taraf belirli konu başlıklarında artık makine desteği altında yatırımın %15-25 aralığında destek alınabilecek olmasıdır

II. TÜRKİYE YÜZYILI VİZYONU

Kavramsal Çerçeve

“Türkiye Yüzyılı” ifadesi, yüksek katma değerli üretim, uluslararası rekabet gücü ve sürdürülebilir kalkınma vizyonu çerçevesinde karşımıza çıkmaktadır ve söz konusu vizyon üç somut programla karşımıza çıkmaktadır:

- 1.Teknoloji Hamlesi Programı
- 2.Yerel Kalkınma Hamlesi Programı
- 3.Stratejik Hamle Programı

Bu programlar, bölgesel teşviklerle birlikte çalışır ve yatırımcıya kümülatif avantaj sunar.

2.1 Teknoloji Hamlesi Programı

Teknoloji Hamlesi Programının temel odağı eurostat sınıflamasına göre orta-yüksek teknoloji ürünlerinin desteklenmesi. İlave olarak söz konusu program yalnızca Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının açtığı çağrılar doğrultusunda başvuruları alacak ve başarılı olan projelere bu alanda yatırım teşvik desteği verilmesi söz konusu. İlave olarak bu başlıkta firmaların faiz veya kar payı desteği ve makine desteğinden bir tanesini seçme hakkına sahip olması söz konusu. Kısaca bu destek başlığında var olan başlıkları bir tablo eşliğinde inceleyecek olursak:

KDV İstisnası		✓
Gümrük Vergisi Muafiyeti		✓
Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı (%)	50
	Vergi İndirim Oranı (%)	60
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği		8 Yıl (6. Bölgede 12 Yıl)
Sigorta Primi Desteği		Yalnızca 6. Bölgede geçerli 10 yıl
Faiz veya Kâr Payı Desteği	Destek Oranı**	% 40
	Azami Destek Tutarı	240 m TL
	Azami Destek Oranı	Yatırımın %20'si
Makine Desteği*	Destek Oranı	% 25
	Azami Destek Tutarı	240 m TL
	Azami Destek Oranı	Yatırımın %15'i
Yatırım Yeri Tahsisi		✓

* Faiz veya kâr payı desteğinden faydalanan yatırımlara makine desteği sağlanmaz.

** Kredi kullanım tarihinde geçerli olan TCMB'nin bir hafta vadeli repo ihale faiz oranına uygulanacak oranı ifade eder.

2.2 Yerel Kalkınma Hamlesi Programı

Yerel Kalkınma Hamlesi Programının en önemli hedefini ülkemizin sosyo-ekonomik skalasında geri kalmış illerin potansiyelini harekete geçirmek olarak tanımlamak mümkündür.

Yerel Kalkınma Hamlesi Teknoloji Hamlesi Programına benzetmekle birlikte bu programda süreç Kalkınma Ajansları eliyle yürütülmekte ve her kalkınma ajansı kendi bölgesinde dört "yerel yatırım konusu" belirleyerek çağrılara çıkarak başvuruları toplayacak ve başarılı olan yatırımlar desteklenecek. Yine bu programda da firmalar faiz ve kar payı desteği ile makine desteği başlıklarından kendilerine en uygun olanı seçme hakkına sahip. Kısaca bu programı bir tablo eşliğinde özetleyecek olursak:

KDV İstisnası		✓
Gümrük Vergisi Muafiyeti		✓
Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı (%)	50
	Vergi İndirim Oranı (%)	60
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği		8 Yıl (6. Bölgede 12 Yıl)
Sigorta Primi Desteği		Yalnızca 6. Bölgede geçerli 10 yıl
Faiz veya Kâr Payı Desteği	Destek Oranı**	% 40
	Azami Destek Tutarı	240 m TL
	Azami Destek Oranı	Yatırımın %20'si
Makine Desteği*	Destek Oranı	% 25
	Azami Destek Tutarı	240 m TL
	Azami Destek Oranı	Yatırımın %15'i
Yatırım Yeri Tahsisi		✓

* Faiz veya kâr payı desteğinden faydalanan yatırımlara makine desteği sağlanmaz.

** Kredi kullanım tarihinde geçerli olan TCMB'nin bir hafta vadeli repo ihale faiz oranına uygulanacak oranı ifade eder.

2.3 Stratejik Hamle Programı

Stratejik Hamle Programı ülkemize yoğun ithalatı olan ürünlere yönelik sektörleri desteklemek adına özel olarak geliştirilmiş bir başlıktır. Bu anlamda programın genel odağının kritik ürünlerde dışa bağımlılığı kırmak, yüksek katma değerli ve Ar-Ge içerikli yatırımları desteklemek olduğunu söyleyebiliriz. Bu program kapsamında yüksek teknoloji ürünlerine yönelik yatırımlarda 100 Milyon TL ve orta teknoloji sektörlerde minimum 200 Milyon TL'lik bir yatırım planının sunulması zorunlu. Desteklenecek sektörlerin belirlenmesinde en önemli değerlendirme kriteri ise bir önceki yılda söz konusu üründen minimum 50 Milyon USD ve üzerinde ithalatın olması ve son bir yolda ihracatın ithalatı karşılama oranının %70'den düşük olması. Yine yatırımın %20'sinin özkaynak olması ve katma değer oranının %30'dan büyük olması gerekmektedir. İlave olarak bu başlık için yapılan başvuruların bakanlık yönlendirmesiyle Türkiye Kalkınma Bankası'na fizibilitelendirilmesi ve bu fizibilite sonucunun da olumlu gelme zorunluluğu bulunmaktadır. Son olarak diğer iki başlıktan farklı olacak şekilde 50 milyon TL ve üzerinde dijital dönüşüm ve yeşil dönüşüm yatırımları bu başlık üzerinden desteklenebilmekte. Kısaca bu başlığı da özetleyecek olursak:

KDV İstisnası		✓
Gümrük Vergisi Muafiyeti		✓
Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı (%)	40
	Vergi İndirim Oranı (%)	60
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği		8 Yıl (6. Bölgede 12 Yıl)
Sigorta Primi Desteği		Yalnızca 6. Bölgede geçerli 10 yıl
Faiz veya Kâr Payı Desteği	Destek Oranı**	% 30
	Azami Destek Tutarı	180 m TL
	Azami Destek Oranı	Yatırımın %15'i
Makine Desteği*	Destek Oranı	% 25
	Azami Destek Tutarı	180 m TL
	Azami Destek Oranı	Yatırımın %15'i
Yatırım Yeri Tahsis		✓

* Faiz veya kâr payı desteğinden faydalanan yatırımlara makine desteği sağlanmaz.

** Kredi kullanım tarihinde geçerli olan TCMB'nin bir hafta vadeli repo ihale faiz oranına uygulanacak oranı ifade eder.

III. ÖNCELİKLİ VE HEDEF SEKTÖRLER

3.1 Öncelikli Yatırımlar Teşvik Sistemi

Öncelikli ve hedef sektörler başlığı geçmiş yatırım teşvik sisteminin bir devamı niteliğindedir. Öncelikli sektörler başlığına giren yatırım konuları "Öncelikli Yatırımlar" başlığında listelenmiş ve bu başlığın dışındaki alanların bu başlık altında desteklenmesinin önü kapatılmıştır. Firmaların ihtiyaçlarına yönelik GES yatırımları, Ar-Ge Projeleri sonucu ortaya çıkan ürünlerin seri üretimine yönelik yatırımlar ve çevre lisanslı yatırımlar, limanlar, termal turizm, eğitim tesisleri, lisanslı depoculuk ve topraksız sera gibi pek çok sektör ve konu bu başlık altında desteklenmektedir. Bununla birlikte öncelikli yatırımlar teşvik sisteminde en dikkat çekici husus dijital dönüş ve yeşil dönüşüm alanında onay almış ancak 50 milyon TL'nin altında kalan yatırımlar bu başlık altında desteklenmektedir. Özet tabloyu paylaşmadan önce bu konuya ilişkin belirtmemiz gereken en önemli husus bu başlıkta faiz ve kar payı desteği bulunmakla birlikte makine desteği olmayışdır. Kısa bir tablo ile öncelikli yatırımlar başlığını özetleyecek olursak:

KDV İstisnası		✓
Gümrük Vergisi Muafiyeti		✓
Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı (%)	30
	Vergi İndirim Oranı (%)	60
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği		0 – 1 – 2 – 4 – 8 – 12 yıl (1.- 6. Bölgede Kademeli)
Sigorta Primi Desteği		Yalnızca 6. Bölgede geçerli 10 yıl
Faiz veya Kâr Payı Desteği	Destek Oranı**	% 25
	Azami Destek Tutarı	24 m TL
	Azami Destek Oranı	Yatırımın %10'u
Yatırım Yeri Tahsisi		✓

* Kredi kullanım tarihinde geçerli olan TCMB'nin bir hafta vadeli repo ihale faiz oranına uygulanacak oranı ifade eder.
İstisna: Elektrik üretimi, enerji dağıtımı-depolaması ve gaz yakıt iletim yatırımları vergi indirimi ve faiz desteği alamaz.

3.2 Hedef Yatırımlar Teşvik Sistemi

Stratejik önem atfeden sektörlerin yalnızca 4, 5 ve 6. bölgelerde desteklendiği bu program öncelikli sektörlerden destek unsurlarının vergisel boyutta 10 puan daha dezavantajla sunulduğu başlıktır. İlave olarak programın ana amaçlarından biri olarak ülkemizin üretim kapasitesinin bir kısmını Anadolu'nun güneydoğusuna kaydırmak, istihdam ve tedarik zinciri konusunda derinlik sağlamak olduğu söylenebilir. Program kapsamında yalnızca Ek-3 Listesinde sıralanan sektörler desteklenmekte ve bu sektörler ve belirlenen kriterlere uymayan yatırım projeleri desteklenmemektedir. Kısaca bir tablo olarak özetlersek:

KDV İstisnası		✓
Gümrük Vergisi Muafiyeti		✓
Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı (%)	20
	Vergi İndirim Oranı (%)	60
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği		0 – 1 – 2 – 4 – 8 – 12 yıl (1.- 6. Bölgede Kademeli)
Sigorta Primi Desteği		Yalnızca 6. Bölgede geçerli 10 yıl
Faiz veya Kâr Payı Desteği	Destek Oranı**	% 25
	Azami Destek Tutarı	24 m TL
	Azami Destek Oranı	Yatırımın %10'u
Yatırım Yeri Tahsisi		✓

IV. DİJİTAL VE YEŞİL DÖNÜŞÜMÜN STRATEJİK ÖNEMİ

DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN TEŞVİK EDİLMESİ

Dijital dönüşüm, hem üretim süreçlerinin modernizasyonu hem de uluslararası rekabette avantaj sağlanması açısından stratejik öncelik taşımaktadır. Yeni teşvik sisteminde dijital dönüşüm:

- Maddi olmayan yatırımlar için üst limit uygulanmaksızın desteklenmektedir.
- Dijitalleşme projeleri, 50 milyon TL ve üzeri olduğunda otomatik olarak Stratejik Hamle kapsamına alınmaktadır.
- Veri analitiği, yapay zekâ uygulamaları, dijital ikiz teknolojisi gibi alanlar Teknoloji Hamlesi kapsamında desteklenmektedir.

Bu sayede sanayinin dijitalleşmesi yalnızca büyük işletmelerin değil, KOBİ'lerin de erişebileceği bir kamu politikası haline gelmiştir. Büyük ölçekli yeşil dönüşüm ve dijital dönüşüm yatırımlarının stratejik hamle programı düzeyinde desteklenecek olması yeni yatırım teşvik sisteminin en güçlü yanlarından.

YEŞİL DÖNÜŞÜM VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK POLİTİKALARININ ENTEGRASYONU

Avrupa Yeşil Mutabakatı, CBAM (Karbon Sınırdaki Düzenleme Mekanizması) ve net sıfır hedefleri, Türkiye sanayisinin de karbon yoğun üretimden uzaklaşmasını zorunlu kılmıştır. Yeni yatırım teşvik sistemi, bu dönüşümü desteklemek amacıyla yeşil yatırımlara özel imkanlar sunmaktadır:

- Karbon ayak izini azaltan yatırımlar doğrudan Stratejik Hamle kapsamına alınmaktadır.
- Yenilenebilir enerji yatırımları yalnızca öz tüketim amacıyla desteklenmektedir.
- Geri dönüşüm, enerji verimliliği, atık azaltımı gibi başlıklarda yapılan yatırımlar öncelikli konular arasında yer almaktadır.

Bu destek yapısıyla, yatırım teşvik sistemi aynı zamanda sürdürülebilir kalkınmanın finansal altyapısını oluşturur hale gelmiştir.

V. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yeni yatırım teşvik sistemi, yalnızca yatırımcıya finansal avantajlar sağlamakla kalmamakta; aynı zamanda kamu kaynaklarının çok boyutlu kalkınma hedeflerine yönlendirilmesini temin etmektedir. Türkiye Yüzyılı vizyonu doğrultusunda hazırlanan bu sistem, sanayi politikalarının yeşil ve dijital dönüşümle entegre biçimde yeniden şekillenmesini sağlamaktadır.

Türkiye'nin 2025 tarihli yeni yatırım teşvik mimarisi, stratejik yönlendirme (Türkiye Yüzyılı programları) ve sektörel odak (Öncelikli-Hedef Sistemleri) arasında dengeli bir yapı kurmuştur. Bununla birlikte orta ve yüksek teknoloji sektörlerine yönelik belirgin bir destek sağlanmış ve Kalkınma Ajanslarının yeni dönemde bu alanda daha belirgin bir görev üstlenmesinin önü açılmıştır. İlave olarak Avrupa Birliğine ihracatta karşımıza çıkacak en önemli konuların başında gelen sürdürülebilirlik ve firmalarımızın global piyasalarla rekabette geri kalmaması için zorunlu olan dijital dönüşüme yeni teşvik sisteminde büyük önem atfedilmiştir.

Önümüzdeki dönemde bu sistemin etkin şekilde uygulanması, sadece üretim artışını değil, aynı zamanda nitelikli istihdamı, yerli teknolojiyi ve sürdürülebilir büyümeyi de beraberinde getirecektir.

Özetleyecek olursak, 30 Mayıs 2025 Kararı yalnızca teşvik oranlarını güncelleyen rutin bir revizyon değil; Türkiye'nin kalkınma modelini yeşil-dijital ekseninde yeniden konumlandıran kapsamlı bir politika setidir. Özel sektör bu sistemi doğru okuduğunda, hem küresel sürdürülebilirlik normlarına uyum sağlayacak hem de finansman maliyetlerinde çarpıcı avantajlar elde edecektir.